

17.1.2007

Dnro 1201/4/06

Ratkaisija: Oikeusasiamies Riitta-Leena Paunio

Esittelijä: Oikeusasiamiehensihteeri Anne Kumpula

YHTEYDENPIDON RAJOITTAMINEN HUOSTAAN OTETTUJEN LASTEN JA HEIDÄN LÄHEISTENSÄ VÄLILLÄ

1 KANTELU

A:n lapset on otettu X:n kunnan sosiaaliviranomaisten huostaan vuonna 1999. Lasten isovanhemmat pyysivät yhdessä lasten äidin A:n kanssa eduskunnan oikeusasiamiehelle osoittamassaan kirjeessä oikeusasiamiestä tutkimaan X:n kunnan sosiaaliviranomaisten menettelyn lainmukaisuutta.

Kantelun syynä oli se, että lasten isovanhemmat eivät olleet mielestään saaneet tavata lapsenlapsiaan toivomallaan tavalla eikä heitä ollut kohdeltu yhdenvertaisesti isänpuoleisiin isovanhempiin verrattuna.

---

3 RATKAISU

Huostaanotetulla lapsella on lastensuojelulain (683/1983) 24 §:n 1 momentin mukaan oikeus tavata vanhempiaan ja muita hänelle läheisiä henkilöitä sekä pitää heihin muuten yhteyttä.

Yhteydenpidosta lapsen ja hänelle läheisten henkilöiden kesken sovitaan huoltosuunnitelmassa, joka on lastensuojelulain 11 §:n 1 momentin mukaan tehtävä perhe- ja yksilökohtaisessa lastensuojelussa, jollei kyseessä ole tilapäinen neuvonta ja ohjaus.

Mikäli asianomainen on tyytymätön sosiaaliviranomaisten huoltosuunnitelmassa tai muutoin esittämään yhteydenpidon määrään tai tapaan, tulee yhteydenpidon rajoittamisesta tehdä nimenomainen päätös. Näin on sen vuoksi, että asianomainen voi saattaa yhteydenpitoa koskevan asian viime kädessä hallinto-oikeuden ratkaistavaksi.

Sosiaalihuollosta vastaava toimielin voi lastensuojelulain 25 §:ssä säädetyin edellytyksin rajoittaa sijaishuollossa olevan lapsen oikeutta tavata vanhempiaan ja muita hänelle läheisiä henkilöitä sekä pitää heihin yhteyttä, jos yhteydenpidosta ei ole voitu huoltosuunnitelmassa tai erityisestä syystä muutoin sopia lapsen ja hänen vanhempiansa tai muiden läheistensä kanssa, ja jos:

1) yhteydenpito vaarantaa lapsen sijaishuollon tarkoituksen toteuttamisen ja rajoittaminen on lapsen hoidon ja kasvatuksen kannalta välttämätöntä; tai

2) yhteydenpidosta on vaaraa lapsen hengelle, terveydelle, kehitykselle tai turvallisuudelle; tai

3) rajoittaminen on välttämätöntä vanhempien tai perheen muiden lasten, perhekodin tai laitoksen muiden lasten tai henkilöstön turvallisuuden vuoksi; taikka

4) 12 vuotta täyttänyt lapsi vastustaa yhteydenpitoa; sama koskee myös 12 vuotta nuorempaa lasta, jos hän on niin kehittynyt, että hänen tahtonsa voidaan kiinnittää huomiota.

Yhteydenpidon rajoittamista voidaan käyttää vain siinä määrin kuin kussakin tapauksessa on laissa säädetyn tarkoituksen saavuttamiseksi välttämätöntä. Yhteydenpidon rajoittamisesta on lastensuojelulain 25 a §:n mukaan tehtävä päätös, jonka tulee olla määräaikainen, enintään yksi vuosi kerrallaan. Päätöksessä on mainittava rajoituksen syy, henkilöt, joihin rajoitus kohdistuu, millaista yhteydenpitoa rajoitus koskee ja missä laajuudessa rajoitus toteutetaan. Yhteydenpidon rajoitus on poistettava heti, kun se ei enää ole tarpeellinen.

Lastensuojelulain edellä selostetut 25 ja 25 a § tulivat voimaan 1.11.2006. Sitä ennen yhteydenpidon rajoittamista koskevat säännökset sisältyivät lastensuojelulain 25 §:ään ja lastensuojeluasetuksen (1010/1983) 9 §:ään. Myös näiden säännösten mukaan yhteydenpidon rajoittamisesta on pitänyt tehdä nimenomainen, valituskelpoinen päätös.

X:n kunnan sosiaali- ja terveyslautakunnan antamassa selvityksessä on todettu, että lasten oikeutta pitää yhteyttä läheisiinsä oli rajoitettu lastensuojelulain 25 §:n nojalla, mutta asiasta ei ollut annettu valituskelpoista päätöstä.

Sosiaali- ja terveyslautakunnan tiedossa oli ollut, että isovanhemmat ja lasten äiti eivät mielestään saa tavata lapsia toivomallaan tavalla.

Katson X:n kunnan sosiaali- ja terveyslautakunnan menetelleen lainvastaisesti siinä, että se on rajoittanut lasten oikeutta tavata läheisiään ja pitää heihin yhteyttä tekemättä yhteydenpidon rajoittamisesta säännösten edellyttämää, asianmukaista päätöstä. Kiinnitän lautakunnan huomiota siihen, että myös tapaamisten järjestämisestä valvottuna on tehtävä yhteydenpidon rajoittamispäätös silloin, kun asianosaiset haluaisivat tapaamiset tapahtuviksi ilman valvontaa.

En voi ottaa kantaa siihen, ovatko yhteydenpidon rajoittamisen edellytykset olleet olemassa nyt kyseessä olevassa tapauksessa. Tämän asian tutkiminen kuuluu viime kädessä hallinto-oikeudelle, jolta yhteydenpidon rajoittamista koskevaan päätökseen voi hakea valittamalla muutosta.

TOIMENPITEET

Saatan edellä esittämäni käsityksen X:n kunnan sosiaali- ja terveyslautakunnan lainvastaisesta menettelystä lautakunnan tietoon. Tässä tarkoituksessa lähetän lautakunnalle jäljennöksen tästä päätöksestäni.

Muilta osin kantelu ai anna aihetta toimenpiteisiini.

- - -